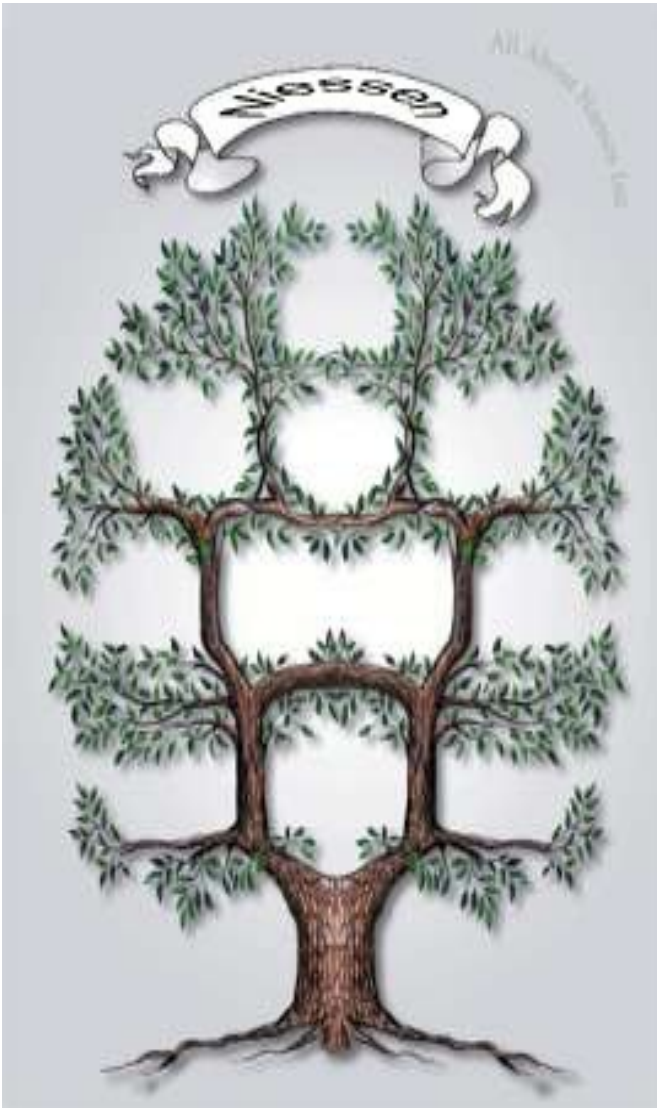

OMG, Van Eyck was hier!

Opdracht:

**Maak de stamboom van de familie Van Eyck.
Onbekenden en wat je niet weet mag je met een ? aanduiden.**

Om een stamboom te maken heb je alle namen van de familieleden nodig. Ook moet je weten wanneer iedereen is geboren, en eventueel is gestorven. Je moet weten wie met wie getrouwd is, en hoeveel kinderen ieder koppel heeft gekregen.

Veel mensen vinden het leuk om hun stamboom uit te zoeken. Ze vragen rond in hun familie tot ze alles weten.

Kom je zelf niet verder, dan kun je een *genealoog* vragen om je te helpen. Die weet precies waar hij moet zoeken. Een genealoog gaat bijvoorbeeld naar het archief, op zoek naar geboortebewijzen of brieven. Of naar een oude begraafplaats, om uit te vinden wanneer iemand gestorven is. Zo zoekt hij uit hoe een familiestamboom precies in elkaar zit.

Jij zult de gegevens moeten zoeken in de verschillende verhalen uit het leerretabel :

Welke namen komen in de verhalen voor?

Wie zijn die mensen dan?

Behoren ze tot de familie Van Eyck?

Welke zijn de verwantschappen?

Wanneer zijn ze geboren?

Wanneer zijn ze gestorven?

Wie van de familie kennen we niet?

Je vindt alle verhalen, deze keer in geschreven vorm, hieronder. Neem ze nog eens rustig door. Aarzel niet om het internet te gebruiken om meer te weten te komen en leef vooral mee met deze fascinerende familie.

1 Het luik aan de straatzijde is naar binnen gekanteld, een bries verstuift het rode en het gele stof dat op het raamkozijn ligt.
Voor wie het hier niet gewoon is ruikt het hier naar zoveel onbekende geuren tegelijk dat je er uit je evenwicht van raakt.
Hier schilder ik rotspartijen uit pigmenten die ooit zelf rotsen vormden.
Ik meng verf uit partikels van ooit ademende wezens.
Er staan kruiken en urnen.
Purperen zeeslakken uit de Middellande zee, azuriet en groen machariet.
Terwijl ik voor een paneel sta, bewegen jonge kerels door mijn atelier.
Een jongen met blonde krullen gaat aan de slag met stamper en vijzel.
Hij brengt de stamper op de brokken en zorgt ervoor dat geen korrel verloren gaat ...

Ook Johannes staat mij graag bij in mijn werkplaats als het even kan.
Brokjes verf verpulveren in een vijzel of eieren halen om ei tempera te maken, alle karweitjes doet hij met plezier.
Ik was daarnet nogal verontwaardigd na een gesprek met Johannes over het gebruik van olie in de verf.
Olieverf is veel te vloeibaar en moet veel te lang drogen.
Maar volgens broer komt het erop aan om de juiste dosis te nemen en de verf niet teveel te mengen.
Hij denkt een manier te weten om die droogtijd te verkorten, door toevoeging van iets zeepachtigs en een weinig lood om de stof te versterken.
Het is voor hem duidelijk dat de verschillende verfstoffen verschillende hoeveelheden olie nodig hebben.
Alleen ... krijg je dan een geschakeerd beeld, het ene stuk verf blinkt meer dan het andere. Wat dan?
Al zijn theorieën zijn voor mij te hoog gegrepen.
Ik blijf bij werken in ei tempera.
Johannes kan gerust mijn werkplaats gebruiken voor al zijn experimenten.
Hij krijgt van mij al het materiaal dat hij nodig heeft.

Johannes mag ook experimenteren met de lenzen en de spiegels waar **ik** mee werk.
Ik laat hem eerst zien hoe zij gebruikt kunnen worden.
We moeten een gedeelte van de werkplaats verduisteren, een dikke kaars aansteken en de holle spiegel opstellen.
Hij stelt voor om meteen een tekening van mij te maken.
Ik trek mijn wijnrode wambuis aan en maak een groene afhangende tulband op mijn hoofd. Nu een juiste pose aannemen, en mijn gelaat verschijnt omgekeerd op het velijn dat op een staander gespannen is, klaar om overgetekend te worden.
Het is Johannes gelukt om de wazigheid van het geprojecteerde beeld tamelijk om te zetten in een zekere scherpte door de plaats zo duister mogelijk te maken.
Johannes feliciteert mij met deze fantastische vondst.

Ik keer vlug terug naar mijn tekentafel om verder te werken aan mijn panelen.

Ik, Hubert Van Eyck

2 In de studiolo van de Hertog van Bourgondië in het Prinsenhof van Brugge wordt niet zomaar iedereen toegelaten. Ik sta daar dus zo'n beetje ongemakkelijk te wezen terwijl de hertog mij aankijkt.

'Ben je er klaar voor om grotere roem te verwerven door in mijn dienst te komen?' begint de hertog nogal hooghartig en met een zekere flair. 'Je taak bestaat eruit ontvangsten en feesten te organiseren, schilderwerk uit te voeren telkens het mij behaagt, maar ook advies geven bij bepaalde projecten. Dewelke zal je op tijd en stond vernemen. Je mag voor anderen ook iets doen, maar wat ik vraag heeft altijd voorrang. Daarvoor krijg je een jaarwedde van honderd pond. Tevreden daarmee?' 'Je mag korte tijd vertoeven in deze stad, maar ik wil dat je in Rijsel gaat wonen, want daar heb ik voor jou belangrijke opdrachten klaarliggen. Het zullen ook verschillende reizen zijn, je zal de wereld te zien krijgen meester Johannes! En nu mag je beschikken'

Het hoofdprobleem van de hertog is zorgen voor zijn erfopvolging, dus moet hij hertrouwen. Daarvoor wordt weer een feest georganiseerd waarop een aantal prominente dames zullen aanwezig zijn. Deze keer moet ik het feest zelf niet opsmukken maar de kandidaat-echtgenotes in de verf zetten. Dit zal het makkelijker maken voor de hertog om een keuze te maken. Daarenboven moet het werk ook herinneren aan het moment zelf en het feest vastleggen voor de toekomst. In mijn mini-werkplaats naast de feestzaal zelf komen alle kandidaten een voor een binnen. De dames vinden het heel spannend in het donker te moeten zitten want ik portreter ze volgens de methode van de kaars, lens en spiegel in een verduisterde ruimte. Gelukkig ben ik al goed geroutineerd in het tekenen van portretten dus het werk gaat vlot.

Het feest is opgeluisterd met muzikanten, tafels met uitgebreide buffetten en veel drank.

De vele schoothondjes waar de dames mee rondlopen en de valken van sommige edellieden zijn meer een uitdaging om te vereeuwigen. Ik hoop dat de hertog tevreden zal zijn van mijn werk.

Mijn gedachten gaan uit naar mijn broer Hubert. Zijn dood laat mij verward achter. Ik denk aan de vele gesprekken in het atelier van Hubert over de dingen die wij die dag hadden ondervonden. Aan hoe hij geïnteresseerd luisterde als ik aankondigde dat het gebruiken van teksten op schilderijen ervoor zal zorgen dat deze werken een bepaalde geesteskracht krijgen en zo een invloed op de toeschouwer uitoefenen. Volgens mij zorgen ze zelfs voor het eeuwig bestaan van het werk zelf! Ik denk ook aan de manier waarop Hubert al zijn hele leven zichzelf probeerde voor te zijn. Ik weet hoe het voelt: kijken naar iets waar je gisteren nog trots op was en beseffen dat het beter moet. Hubert is twaalf dagen dood, twaalf lange dagen waarop de panelen van wat zijn 'masterpiece' moest worden, onaangeroerd in zijn atelier staan ...

Ik moet samenzitten met de heer Vijd. De mooie geste van de Gentse schepen om Hubert en Margareta in zijn kapel te begraven heeft mij diep ontroerd. Als tegenprestatie wil ik met plezier het werk ter versiering van de kapel 'De aanbidding van het Lam Gods' voltooien.

Ik, Johannes Van Eyck

3 Hier sta ik nu, in het midden van een nog naakte ruimte, pal onder het kruisgewelf. Mijn blik volgt de gewelfribben. In de nok onderscheid ik de wapenschilden van onze familie, de Vijds en die van Elisabeth mijn vrouw, de Borluuts. Het licht, dat door de glas in loodramen naar binnen valt werpt een hoeveelheid aan kleuren en schakeringen op de vloer. Ik sta er middenin en besef dat mijn schaduw de lichtinval breekt. Ik wenste dat ik mijn schaduw hier kon achterlaten, een deel van mijzelf dat voor altijd zou bewijzen dat ik hier geweest ben. Ik heb dit gebouwd, met mijn werk en mijn wilskracht, met mijn verdriet en mijn onmacht. De Vijdkapel is van ons, van mij en Elisabeth.

Enkele straten verderop staan nu de luiken van het schildersatelier open. Terwijl een bries het stof en de verdwaalde pigmenten doet opwaaien staat Jan Van Eyck daar waarschijnlijk wijdbeens voor een paneel van het altaarstuk. Van mijn altaarstuk, van mij en Elisabeth. Hij zet er, met een penseel met slechts enkele eekhoornstaartharen minuscule toetsen op de onderliggende verflaag, op zoek naar het ultieme detail, op zoek naar de ultieme weerkaatsing van het licht. Het schilderij moet aantonen dat ik de tijd die God mij gegeven heeft zinvol gebruik. Het moet bewijzen dat Elisabeth en ik het leven benutten, steeds met wat na het leven komt voor onze ogen.

Straks zal ik door het schip van de St.-Janskerk naar buiten gaan, het rumoer van de stad in. Ik zal via het Belfort naar de haven wandelen waar mijn vader mij wegwijs heeft gemaakt in het allegaartje van korenmeeters, handelaars en schippers. Ik ben met Gent vergroeid geraakt. Ik ben schepen geworden van deze stad. Ik laat iets achter in de stad waarvan ik weet dat het iets betekent ... Jan van Eyck en ik hebben één ding gemeen: we zijn beiden als de dood om vergeten te worden.

Ik, Joos Vijd

Naar 'Vijd', Jonas Bruyneel, uitgeverij Lannoo

4 Mijn paard bracht mij zonder stoppen naar Gent om in de Vijdkapel de begrafenis bij te wonen van Hubert, mijn broer en Margareta mijn zus.

Het gehele stads – en kerkbestuur is aanwezig, maar ik sta het dichtst bij het graf en kan mijn tranen niet bedwingen, ik verkeer in een soort van zwijm. Er is nog zoveel te regelen en dan denk ik niet aan de erfenis en de issuerechten maar vooral aan het atelier en het voltooide en onvoltooide werk.

Johannes is nu ook aangekomen in Gent. Hij was na zijn diplomatieke reis voor de hertog op de hoogte gebracht van het overlijden van zijn broer en zijn zus en is nu helemaal radeloos. Samen moeten we de laatste stappen over de afhandeling van de nalatenschap van Hubert en Margareta regelen. Johannes heeft goed nagedacht over het onvoltooide altaarstuk voor de kapel van de Gentse schepen, 'De aanbidding van het Lam Gods'. Hij zal dit zeker voltooien maar het probleem is dat hij voorlopig niet veel kan doen behalve een werkplan uitwerken. Johannes neemt mij bij de arm. "Ken jij de stelling van Pythagoras nog?" Ik moet even lachen want die was er destijds door Meester Engelbert wel ingeramd. "Dan kan jij door mij of door Hubert getekende schetsen uitvergroten overzetten op de panelen."

Voor ik begin over te zetten op panelen zal ik deze techniek goed moeten oefenen. Voorlopig heb ik nog werk genoeg met het opmaken van de panelen volgens de maten gegeven door Johannes en het prepareren ervan ...

Onzeker stap ik met een farde in mijn hand naar Johannes. Johannes neemt de farde aan en bekijkt mijn waterverfjes van paarden van allerlei soorten en in diverse houdingen. Hubert had al één paneel met ruiters getekend en ik denk wel dat ik de rest aankan. Johannes knikt goedkeurend en neemt mij mee naar een van de zijpanelen van het altaarstuk, dat van de pelgrims ...

Verbaasd zie ik mijzelf tussen die pelgrims staan, maar dan heel wat jonger. Johannes begint te lachen. 'Ik wilde jou absoluut op het altaarstuk om je te belonen voor je inzet en daarom steekt je hoofd met je typische kapsel een beetje uit tussen al de bebaarde figuren.' Plots viel mijn oog op de laatste figuur op het paneel van de pelgrims, een dame met een brede glimlach. 'Maar dat is je moeder!' 'Ja,' Johannes kan zijn vochtige ogen niet verbergen 'Zij is wel nooit op bedevaart geweest maar ik vond dat zij niet mocht ontbreken en de enige plaats was achteraan de pelgrims' 'En vader kon ook niet ontbreken, zie ik?' 'Ja, zeker, de eerste van de rechtvaardige rechters. Daar kon toch alleen vader voor in aanmerking komen. Hij de jurist, met in mijn ogen altijd een rechtvaardige instelling, zowel tegenover ons als in het algemeen.'

Ik, Lambert Van Eyck

5 Ik ben heel nieuwgierig naar de grote schilderopdracht van mijn broer Hubert en ben natuurlijk bereid om eraan mee te werken. Zoals mij werd gevraagd heb ik een groot deel van mijn tekeningen en waterverfjes van flora en landschapjes mee die ik thuis gemaakt heb. Hubert vertelt mij dat het altaarstuk de eucharistieviering moet uitbeelden want dit is het belangrijkste onderwerp, zeker voor een schilderij dat in een kapel gaat hangen waar alle dagen zal gebeden worden.

“Hubert,” zeg ik, “Indien er een uitbeelding van de Maagd Maria in je ‘Aanbidding’ opgenomen wordt, is het van belang dat er heel wat flora wordt bijgevoegd, want bloemen zijn onlosmakelijk verbonden met Maria. Het is dan ook vanzelfsprekend dat er een aantal uit onze velden en weiden in voorkomen, ik denk aan lelie, iris, pioen, violier, pinksterbloem, je kent ze allemaal wel.”

Ik volg nu op zondag de mis in de Sint Janskerk. Hubert helpt die mee organiseren. Ook ik heb mijn taak tijdens de zondagsmis. Ik verruilde het koor van Maaseik met het vrouwenkoor in de Sint Janskerk en zing nu mee tijdens de diensten. In de week wordt er flink geoefend met de meisjes want polyfonie is niet eenvoudig, maar we kunnen het aan als we zoals gewoonlijk ons beste beentje voorzetten. Als Hubert onze zangstemmen hoort tijdens de repetities steekt hij zijn hoofd om het hoekje van de sacristie om mee te genieten van onze samenzang. Ik weet waaraan hij dan denkt ... hij wil de opstelling van de zangeressen en de speelsters van de instrumenten vastleggen als deel van zijn schilderij. Hoe koor meisjes en musicerende meisjes kunnen opgenomen worden in een altaarstuk zonder de aandacht van het onderwerp af te leiden zal nog wel wat denkwerk van hem vragen ...

Ik, Margaretha Van Eyck

Naar ‘Magnum Opus’, Raymond Corremans, uitgeverij C. De Vries-Brouwers

7 Na een eerste bewogen wandeling met kerstmis heeft Johannes bijna elke zondag na de hoogmis een kort gesprekje over koetjes en kalfjes met mij, steeds onder chaperonne van mijn vader, Jan Van Wyflet. Vandaag heeft hij het eindelijk aangedurfd om ons gezin mama, papa, mijn zus Johanna en mijzelf uit te nodigen om bij hem te komen eten. Zou dit iets te betekenen hebben? Gelukkig is papa er vlot op ingegaan, hij wil immers polsen hoe het verder moet met Johannes en mij. Zal Johannes dan 'de vraag' stellen aan papa? ...

De verlovingstafel is feestelijk versierd met guirlandes, kransen en sierkaarsen. De stoelen van ons, de verloofden, dragen pauwenveren en in het midden van de tafel staat een vaas met rode rozen. Een bediende toont ons onze zitplaatsen want Johannes ontvangt bij de inkom de overige gasten. Kijk, daar komt het rijtuig met zijn moeder aan met daarnaast Lambert op een wit paard. De een na de ander schuiven de gasten bij aan de tafel. Eindelijk is iedereen aangezeten en kunnen de spijsen opgediend worden. Johannes zit tegenover mij en kijkt mij regelmatig aan. Ik heb het gevoel dat hij werkelijk naar mij verlangd, zijn ogen en zijn houding laten dit duidelijk blijken. De schrik slaat mij wel om het hart als ik denk dat ik het bed met deze man zal delen in onze huwelijksnacht., tegelijkertijd kijk ik daar ook naar uit. Hoe stom kan dat zijn ...

Wat zijn we trots! De kers op de taart van ons huwelijksleven komt eraan! Ik hou mij aan alle voorschriften van de heelmeester, doe op tijd aan lichaamsbeweging en neem rust als ik voel dat het nodig is. Johannes wil deze mooie tijd vastleggen. Hij denkt aan een drievoudig werk, een soort drieluik van drie afzonderlijke niet echt aan elkaar gebonden werken. Het gegeven zal plaatsvinden in de kamer die ondertussen ingericht is als geboortekamer en een spiegel zal het gemeenschappelijke sleutelbeeld vormen. Die spiegel kan dan het paneel van de twee zijden tonen, van binnen en van buiten. In het eerste werk zal hij de eed van getrouwheid zweren. Het wordt dus een zelfportret. De spiegel wordt in het midden achteraan geplaatst zodat de kijker die getuige wordt van de eedaflegging zichzelf in de spiegel kan herkennen en dus kan deelnemen aan het gebeuren. De geboortekamer zal de nodige kenmerken hebben zoals fruit op de vensterbank. Niet zomaar fruit, er wordt immers een bijzonder kind verwacht, het zijne en het eerste kind sinds jaren in zijn familie, daarom bijzonder fruit zoals sinaasappelen uit Spanje. Ik ben natuurlijk ook gevraagd om te poseren voor het werk waaraan Johannes grote persoonlijke waarde hecht. Hij gelooft immers dat de inspanningen die hij voor dit werk doet van invloed zullen zijn op het welzijn van mij en het kind. Ik zal voor dit schilderij mijn mooie groenstoffen mantelkleed met brede mouwgaten die ik op de bruiloft droeg aantrekken en het hoornen hoofddekseel met witte sluiers opzetten ...

Driemaal voel ik mijn bed nat worden en vind dan, bijgestaan door een vroedvrouw mijn weg naar de geboortekamer. Ons eerste kind, een flink meisje, krijgt de naam Filippine. De leden van het hof hebben immers de gewoonte hun eerstgeboren kind te noemen naar de hertog. Johannes hoopt bij de tweede geboorte op een jongen. Hij zal hem dan Livinus als voornaam geven naar de stadspatroon van Gent. Het wordt echter Livinia, een tweede flinke dochter. Ons derde kindje wordt doodgeboren. We begrijpen niet waarom ons derde kleine meisje niet mocht blijven leven maar we kunnen niet anders dan ons neerleggen bij de onvermijdelijkheid der dingen ...

Ik, Margaretha Van Eyck - Wyflet